

Inspiratiegids Samen Spelen

Een schoolplein waar iedereen
welkom is en mee kan spelen

GEZONDE
SCHOOL
PLEINEN

Een project van Jantje Beton
en IVN Natuureducatie

samen
speel
netwerk

Een samenwerking van Jantje Beton
en Stichting het Gehandicapte Kind

Elk kind speelt mee

Samen spelen is leuk en leerzaam voor elk kind. Door van jongs af aan samen te spelen, leren kinderen met en zonder handicap dat het volstrekt vanzelfsprekend is dat iedereen gewoon meedoet. Het schoolplein is de ideale plek om dit te stimuleren en ervaren. Niet alleen bij speciaal onderwijs, maar op alle scholen.

Met deze inspiratiegids helpen we je op weg om ook van jouw schoolplein een samenspeelplek te maken. Daarbij gaat het om de inrichting, maar ook om de speelcultuur. De basis:

100% welkom

Iedereen voelt zich welkom op het schoolplein. Dat zit 'm in de inrichting en uitstraling maar zeker ook in de sfeer, omgangsvormen en communicatie.

70% toegankelijk

Een groot deel van de speelaanleidingen is bereikbaar voor iedereen. Bijvoorbeeld door een verhard (en bespeelbaar) hoofdpad over het plein en een weloverwogen indeling.

50% bespeelbaar

De helft van de speelaanleidingen is bespeelbaar voor ieder kind en gericht op het stimuleren van ontmoeting en samen spelen. Er is een goede balans tussen veiligheid en uitdaging.

GEZONDE
SCHOOL
PLEINEN

samen
speel
netwerk

Een project van Jantje Beton
en WVN Natuureducatie

Elk kind speelt mee

Op of om elke school zijn kinderen (of begeleiders) te vinden met een handicap, al is dat soms niet even zichtbaar. De 6 categorieën die de VN onderscheidt:

- **Lichamelijke (motorische) beperkingen.**
Deze beïnvloeden lopen, bewegen of motoriek.
- **Zintuiglijke beperkingen.**
Visuele beperking (blind of slechtziend) en auditieve beperking (doof of slechthorend).
- **Verstandelijke beperkingen.**
Problemen met leren, begrijpen en cognitieve ontwikkeling.
- **Psychosociale / mentale beperkingen.**
Beperkingen door psychische of psychiatrische aandoeningen.
- **Communicatie- en spraakbeperkingen.**
Moeite met spreken of communiceren.
- **Meervoudige beperkingen.**
Wanneer iemand meerdere soorten beperkingen tegelijk heeft.

GEZONDE
SCHOOL
PLEINEN

samen
speel
netwerk

Een project van Jantje Beton
en IVM Natuureducatie

Natuur & ondergronden

Bomen, planten en andere natuurlijke losse materialen zoals water en zand hebben bij uitstek samenspeelwaarde. Ze zijn per definitie inclusief, net als natuurverschijnselen als regen, wind, sneeuw en ijs. Ieder kind kan zelf bepalen hoe het ermee speelt.

Let wel op dat de ondergrond erg bepalend is voor de toegankelijkheid. Alleen maar zand of houtsnippers maken een speelaanleiding lastig bereikbaar voor kinderen die slecht ter been of visueel beperkt zijn.

Natuurlijke materialen met verschillende kleuren, geuren, geluiden en structuren zorgen voor speelwaarde én helpen oriënteren.

Zorg er bij zand en water voor dat kinderen er ook met een rolstoel bij kunnen komen en de hoogte aansluit, zodat je vanuit je (rol)stoel bij de pomp, gootjes of modderbak kunt.

Maak een obstakelvrij, breed en hard hoofdpad, ook door het groen. Voor kinderen met een visuele beperking is het belangrijk dat het goed zichtbaar en voelbaar is.

Zorg er bij klimtoestellen voor dat er ook op de grond speelmogelijkheden zijn. Bijvoorbeeld iets waar je onderdoor kunt rijden, een hutje onder het platform of een stuur van een speelschip waar je makkelijk bij kunt. Zo kunnen kinderen zelf kiezen wat ze willen doen en welke uitdaging bij hen past.

Indeling en overgangen

Een goed ingericht schoolplein heeft verschillende zones voor verschillende soorten spel. Dat zorgt er bijvoorbeeld voor dat voetbal niet het hele plein in beslag neemt en kinderen die niet mee willen of kunnen doen in een hoekje weggedrukt worden.

Maak duidelijk waar de ene zone begint en de ander eindigt. Dat kan met paden, doorgangen, poorten of juist met muurtjes. Ook deze elementen kunnen de fantasie prikkelen of op een andere manier gebruikt worden voor het spel.

Overzicht is prettig (ook voor de leerkracht), maar maakt niet nieuwsgierig. Bied aanleiding om op onderzoek uit te gaan.

Zorg dat kinderen niet direct in de drukke stappen zodra ze de school uitlopen. De overgang van het klaslokaal naar het plein kan best heftig zijn. Met een ‘zachte’, rustige overgang kunnen kinderen zich beter instellen op de nieuwe situatie.

Creëer een aantal rustige plekjes op het schoolplein, waar geen ballen rondstuiten of kinderen op fietsjes langs racen. Dat kan een plek zijn met bijvoorbeeld een huisje of zitplekje waar kinderen zich even terug kunnen trekken. Met struiken, bloemen of paaltjes zorg je voor beschutting. Zo'n plek kan een goede speelaanleiding zijn om te ontdekken of fantaseren.

Comfort en uitdaging

Op de ideale speelplek voel je je veilig én kun je je grenzen verleggen. Kinderen met en zonder beperking kunnen situaties opzoeken of creëren die uitdagen omdat ze net wat minder veilig voelen.

Om je veilig te voelen heb je comfort nodig: ordening, overzicht, uniformiteit, vertrouwdheid, voorspelbaarheid. Om je te ontwikkelen heb je uitdaging nodig: chaos, variatie, nieuwe en verrassende dingen. Ontwerpers en beheerders moeten die balans zoeken voor alle kinderen.

Ook met losse materialen kunnen voor variatie en verrassing zorgen. Neem dit mee in het ontwerp en denk na over opslag.

Kinderen vinden het leuk om zich te kunnen verstoppen, maar houden er ook van te kunnen overzien wat er allemaal gebeurt en waar ze (nog meer) kunnen spelen. Zorg voor een goede balans tussen overzicht en verstoppen.

Zoek een goede balans tussen uitdaging voor de één en toegankelijkheid voor de ander. Niet alles hoeft door alle kinderen 'hetzelfde' gebruikt te kunnen worden. Het is belangrijker dat er voor elk kind een plek is waar het (zelfstandig) kan spelen. Denk aan keien waar de één omheen slalomt, de ander op zit en een derde vanaf springt.

Maak bij klimtoestellen of een parcours een moeilijke en makkelijke route.

Inrichting

Onzichtbaar inclusief

De beste speelplekken zijn **onzichtbaar inclusief**: het ziet er niet uit én wordt niet ervaren als iets speciaal voor mensen met een beperking. De kernvraag is steeds: 'Hoe draagt de inrichting of activiteit bij aan toegankelijkheid én kansen voor samenspelen, terwijl het tegelijk een verrijking vormt voor de hele speelplek?'

Het gaat niet om afzonderlijke maatregelen voor specifieke doelgroepen, maar om het creëren van meerwaarde voor iedereen. Een speelplek met veel variatie scoort vaak ook hoog op inclusie.

Inclusie begint met de wil om iedereen mee te laten doen en steeds te blijven zoeken naar betere oplossingen en benaderingen.

Een hellingbaan naar een heuvel zorgt ervoor dat gebruikers met een rolstoel of loopkar naar boven kunnen komen, maar maakt het ook leuk voor spelen met karren of stepjes.

Een balustrade vormt houvast voor kinderen met een visuele beperking, biedt ondersteuning voor kinderen die nog oefenen met balans én beschermt plantjes in het groenvak erachter.

Een hoekje met fijne zitplekjes biedt rust voor kinderen met een vorm van autisme tijdens de pauze en dient als werk- of voorleesplek tijdens de les.

Een contrastrijk randje langs een pad of vlonder dient als zichtlijn en voorkomt dat een rolstoel er per ongeluk vanaf rijdt.

GEZONDE
SCHOOL
PLEINEN

samen
speel
netwerk

Een project van Jantje Beton
en IVN Natuureducatie

Sociale sfeer

SamenSpeelCultuur

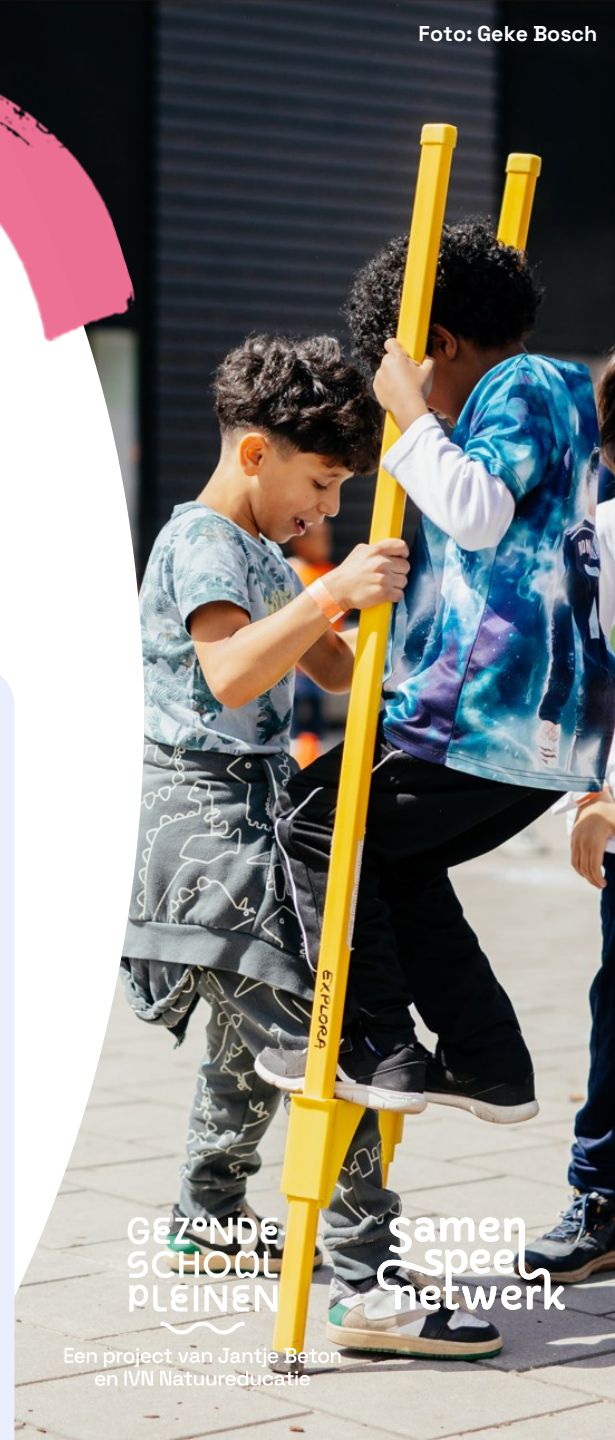
Het succes van een samenspeelplek is de combinatie van de inrichting, de sociale cultuur en de betrokkenheid van organisaties en mensen in en om de speelplek. Als het schoolplein ook in het weekend gebruikt kan worden, kunnen ook buurtkinderen met en zonder beperking samen spelen. Superbelangrijk, want kinderen met een beperking die buiten hun eigen buurt naar school gaan hebben vaak minder contact met kinderen uit hun eigen straat of buurt.

Meedenken & doen

Zorg ervoor dat kinderen met en zonder beperking meedenken over de inrichting én de activiteiten die op het schoolplein plaats kunnen vinden. Gebruik eventueel [persona's](#) als hulpmiddel/aanvulling.

Samenwerking, faciliteiten en hulp

Zeker buiten schooltijd is het belangrijk om anderen te betrekken voor een goede samenspeelcultuur. De gemeente, welzijnswerk, buurtsportcoaches en zorgprofessionals zoals (fysio)therapeuten kunnen helpen om samen spelen nog beter mogelijk te maken. Bijvoorbeeld met toegankelijke speelactiviteiten in het weekend of door samen met de kinderen en hun ouders te ontdekken wat het schoolplein te bieden heeft. Met de school kunnen er afspraken gemaakt worden over extra faciliteiten of hulp. Denk aan een opslagplek voor bepaalde hulpmiddelen of toegang tot een toilet.

GEZONDE
SCHOOL
PLEINEN

samen
speel
netwerk

Een project van Jantje Beton
en IVN Natuureducatie

Inspiratie

Sommige speelaanleidingen stimuleren samen spelen doordat je elkaar nodig hebt. Denk aan het ophijsen van zand, een kar die je moet duwen of een nestschommel.

Voor kinderen in een rolstoel is rijden gelijk aan spelen. Andere kinderen houden van rennen, steppen of fietsen. Op een glooiend pad met kleur of speelelementjes kan goed samen gespeeld worden.

Houvast

Twee avontuurlijke routes, waarvan één verhard

Een pictobord helpt kinderen communiceren.

Denk aan alle zintuigen! Ook klank, kleur en geur hebben speelwaarde of helpen oriënteren.

Inspiratie

Kleine details kunnen een groot verschil maken voor bijv. de bereikbaarheid.

Tastbare randen of lijnen met hoog contrast helpen bij navigeren en kunnen tegelijkertijd speelwaarde hebben of een vrolijk gezicht geven. Randjes helpen ook om te voorkomen dat een rolstoel of rollator van een pad schiet.

Van twee kanten bespeelbaar

Zorg voor veel zitplekjes met schaduw, op rustige plekjes maar ook vlakbij of verwerkt in speelaanleidingen.

Foto: Geke Bosch

Met losse materialen of een inrichting met een 'open einde' kan op veel manieren gespeeld worden, wat samenspelen bevordert.

Meer weten?

Deze inspiratiegids is ontwikkeld vanuit het programma Gezonde Schoolpleinen en het SamenSpeelNetwerk.

Kijk voor meer informatie over inclusief spelen op www.samenspeelnetwerk.nl

samen
speel
netwerk

Een samenwerking van Jantje Beton en
Stichting het Gehandicapte Kind

GEZONDE
SCHOOL
PLEINEN

Een project van Jantje Beton
en IVN Natuureducatie